

Buday György szegedi kiállításáról

Primavera Italiana

Illusztráció Shakespeare Athéni Timonjához

A harmadik évtized

Ez már a harmadik évtized,
a viharokban csituló,
szavad gyümölcsös érelő,
higgadt mosolyod megteremtő férfikor; a kert, a nyár
árnyai egyre messzibb nyúlnak
szigorú lépteid előtt; kérdéseid
válaszra várnak sziveden — Vigyázz,
bekeríthet a renyhe nyugalom, szemed
vakká válhat az áramló világ
csodáira, ölelésed bilincsbe-verheti a cinkos megszokás;
szenvédelyed csitul, tollad lanyhulni fog, ha nem vezet
értelmesen termő korod — Ne alkudj, tápláld paraszad
az elégedetlenség avarával,
ne hagyj, hogy ólmot öntsön
füledbe a kerítő magány,
ne hagyj, hogy szavad friss madárként csak felszálljon, és
mire
a napba ér, csak csontja-tolla hulljék vissza: égi por —
Figyelj,
mert tested kapható lesz a langyos meghunyászkodásra,
lehúz, mint ólom-öv a gyöngyhalászt,
s ha ölelhet, alhat, ehét
bizony cserbenhagy; visszanyomja szikrázó vágyaid,
arcodra a csönd függönyét lebbenti gyakran,
és képzelgéssel eltelít — Sodorjanak
nappalaid teremtő partok között,
lerakva hitvány hordalékukat,
közte maroknyi kincs, fénylő szavad is,
mit ott gyűjtöttél a gyermekkori
lankákon, s az ifjúság

ma is oly mohón issza őket két szeméddel — Aztán az
értelem
millió vargabetűje, keserű buktatója! Tunya sztereotípiák,
kitaposott ösvényei a gondolatnak,
ahol kérdéseid önmagukba-térnek s körre kör,
forognak csak, mint a cirkuszi ló, pántlikával-csengettyűvel,
de ostobán, alig látva a bábész tömeget, mely attrakcióját
lesi,
s vágójában megáll a tűzkarika előtt bamba képpel,
végképp feledve mindent, mit a szélvész-suhanások
izmaiba-gyűjtöttek a dobogó mezőkön,
s ott csillagokig ugratták valamikor —
Vigyázz, ez már a harmadik évtized,
a viharokban csituló,
nyarad termővé érlelő,
megszaggató, felemelő,
világgá-teljesedő férfiko.

Arcképvázlat

Fakéregbe beírtad arcod,
semmi késsel nem vágatod ki.
Szemed a szálló égre csuktad,
tiz körömmel se tépheted ki.

Magad világgá-építetted,
elbírod-e kényszerű terhed?
Vacogó éjeid poklából
milyen vakító hajnal ment meg?

Csak örülni, örülni végre —
öröm-arcúvá ki teremt meg?

Kiment a tornácra, a BABA MIHALY

lugas alatt a kerítésig, s kinézett az utcára. Egy lelkét sem látott. Hétköznap, tíz órákor ugyan ki járhat az utcán?

A kertben két sor gyümölcsfa terebélyesedett. Meg-megállt a fák alatt, nézegette az ágakon ülő zöld gyümölcsöket, a fiatal hajtások gyenge, átlátszó leveleit. A kerítés mellett két korhadó törzsű akácfa nyújtózkodott. Again madárfészkek sötétlettek. Vadgalam-bok röpököttek egyik fáról a másikra, mintha csak látogatába mennének egymáshoz.

A kert végében méhek dongtak. Átnézett a kerítésen: öt kaptár sorakozott a fák alatt. Az egyik előtt Kovács Pista bácsi guggolt. Egy pillanatig zavartan bámult az öregre. Amióta nem látta, nagyon megöregedett. Arca csupa ránc, a haja meg olyan fehér volt, mintha befestette volna. Köszönt.

— Nagy időre jöttél?
— Két napra.
— Az öregeket látogatni?
Hát kell is. Ki tudja mennyi időnk van még hátra?
— Eljár az idő.
— Hogy vagytok? A család?
— Könyökölt a korlát. Kicsit nehezen lélegzett.
— Köszönöm. Megvagyunk. És maguk?
— Mit számítunk már

mi? Vagyunk, nem vagyunk egy kutya — legyintett. Pár-pára gyűjtött. — Itt téblábolok, mióta nyugdíjas vagyok, méhészkedem. Milyen szorgosak ezek a kis állatok. Hordják, gyűjtik a mézet, hogy egész évben bővíben legyenek, én meg meglopom őket. Elveszem azt, amit fáradsággal szereztek. Ilyen az ember.

Géza is rágyújtott egy Kossuthra. Semmi kedve nem volt beszélgetni, de már nem hagyhatta ott az öreg Kovácsot, akit gyermekkora óta ismert, akinél olyan sokat eprézett. Hallgatott és azon töprengett, mit is kérdezzon vagy mondjon. Kovács fürkésző tekintettel vizsgálta arcát.

— Nem találkozol ott fenn az enyéimmel?
— Ritkán.
— Mékkel?
— Egyszer Juliskával, ment a gyerekekkel. Helyes kis fiú.
— Hm. Az. En akkor láttam, amikor két éves volt. Azóta nem hozták haza. Pedig már iskolás. Hát a Pistivel?
— Pistivel? — fújta ki a

füstöt Géza. — Nem is olyan régen, a villamoson.

— Szolgálatban volt?
— Kalauz. Beszélgettünk. Jól vannak. A lánya már gimnazista.

— Aza. Kitűnő tanuló. Küldtek fényképet. Volt egyszer itthon. Mikor is? Igen, húsvétkor múlt két éve. Azóta nem láttam azt az unokát sem. Hát Bözsiékről nem tudsz valamit?
— Nem. Vele nem találkoztam.

— Az urát látták a tévében. Fehérék szóltak, mert nekik van. Elmentem megnézni, de én már nem láttam. A tavaszi munkák gépésítéséről beszélt. Azt mondják, okosan, de hát kutyát sem ér a tudomány, ha mindenki a maga feje szerint csinálja.

— Baj van?
— Baj nincs. De tavaly egy kaszálás lucerna odaveszett, elrohadt, nem volt, aki megforgassa, behordja, kazalba rakja.

Kovács legyintett.
— Ez a baj. Az emberek meg morognak, mert kevesebb a kereset.
Géza a korlát széléből le-

tört egy darabkát, ujjai között morzsolgatta.

— A méhek jól fizetnek?
— Tudom is én. Csak babrálgatok velük. Nem a naszonért.

A kert ajtajában megjelent Géza apja. Körülnézett, kalapot emelt, amikor meglátta Kovácsot, aztán visszahúzódott.

— Apád is beteges.
— Nyolcvanhárom.

— Annyi, mert amikor én bevonultam huszárnak, ő akkor szerelt le. Akkor meg élt a nagyapád. A kert is pusztá volt. Nem volt abban egy gyümölcsfa sem. Ezt már apád ültetgette, a szőlőt is. Jó természete van, szeret a fával babrálni. De a fiatalok — legyintett megint — mind elmennek. Legalábbis az enyéimék.

— Gyuri maradt.

— Dehogyan maradt. Egy éve ő is elment. Nem maradt itthon egy se. Apádnak jó, mert ott az öcséd. Gondját viseli az öregeknek... A télen beteg voltam. Kijött az orvos is. Feküdtem. De beteg lett az asszony is. Egyik agyban én fekdüdtem, a másikon meg ő. Az ajtót nem csuktuk be, hogy a szomszédok be tudjanak jönni, ha észre veszik, hogy már régen nem láttak bennünket. Két napig csak az orvos nyitotta ránc az ajtót. Az hozta el a gyógyszert is. Harmadnap jött aztán Keserűné és főzött egy kis meleget. Hát így vagyunk itt öcsém. Irunk a jányunknak, hogy küldje haza az unokát. Nem lehet, mert iskolába jár, nem mulaszthat. Szóval, magad uram, ha szolgád nincs...

Keserű mosoly bujkált szája szögletében. Megtölte pipáját és rágyújtott. Géza lehajtotta fejét, egy göröngyöt taposott szét.

— Apádnak jó, ott az öcséd. Másképp ő is úgy lennének, mint mink. Hiszen te sem tudsz hazaszaladni mindig, ha baj van...

Géza ellépett a korláttól. Lassan, andalogva ment a fák alatt, vissza a kis kertbe, a lugas alá. Anyja a tornácra hámozta a krumpelit.

— Az öreg Kovácsal beszélgettetek? — kérdezte Gézától.

— Azzal.
— Nekik jó — sóhajtott az anyja. — Nagyon, nagyon jó. A gyerekek jönnek, meg küldik a pénzt, a csomagot. A Gyurink meg csak egyet gondol és szalad haza meglátogatni az öregeket. A jejét a tévében is látták. Nekik jó... nagyon, nagyon jó...

Géza bólogatott. Nem bírt megszólalni. Valami rettentően szorongatta a torkát. Letépett egy szőlőlevelet és addig gyúrte, sodorta, míg a zöld, sűrű lé végig nem csordult az ujjain.

földi gyalogságnál szolgáljuk le. Csak rajta, menjen el egyszer a hegyekbe. Csatlakozzon valami turistacsoporthoz, és főzzön saját maga ebédet. Meqlátja, izleni fog.

Meg később másik szobába tette ágát, most a városra nézhetett az ablakon át, és már nem dohányzott. Többször felkereste Mr. Betlehemet, és beszámolt lelkiállapotáról. Az ing még néha megjelent, de határozottan javult a helyzet. Az orvos készülődött Mogadorba, a honorárium felét már megkapta, a milliomosnó akkor lepte meg, amikor hajókofferjét tömte tele.

Ajtaján már reggel óta karton volt felszegezve: — Július 20-ig a rendelés szünetel. Kérem Önöket fáradjanak át Mr. Cenelyhez, Rose avenue 66. 8. em. 2.

Missz Carwer elolvasta a cédulát, és ekkor, miközben meglepte a doktort a halom kacat közepette, az ing megint jelentkezett. De ugyanekkor határozottan érezte, hogy Betlehem becsapta. Valamit várt tőle, maga sem tudta mit, de a koffer láttára elveszítette fejét. Hasigérő ingben gúnyosan szemlélte a készülődést. Eles ezse tudta, hogy a doktor megugrik, valahol örül az életnek, nőkket fekszik le, iszik, dohányzik, nevet, ő pedig nyomorultul éheznek erre. Ő, aki ezer zsidó orvost kifizethet egy csekkel, a legdrágábbakat is.

Szöke haja kissé meglazult, valahol nyitva egy ablak, talán a másik szobában. Fehér arcbrőn két folt gyulladt, éles arcéle szinte vagott, s ahogy ott állt drága ruhában, tele ékszerekkel, biztosan, ereit előtönte a Carwerek uralkodói vére. Szegyenkeze gondolt a meztelen ácsorgásokra, itt a parafalapon, és még örült is ennek. Lecsilapodott, nézte a kövérkés, fekete hajú doktort, kutatta olajos, mélyfekete szeméit, és biztosan tudta, hogy ha most itt volna táskájában a kis automata, lelőné Mr. Betlehemet.

De ugyanakkor hajsza választotta el valami rettenetéstől. Nem tudta mi az. Szeme égett, teste szétlazult, nagy erővel tartotta össze ma-

gát, nehogy sikoltozva, ocsmány szavakat kiáltva lerántsa az orvos sima arcáról a bőrt, vagy megsimogassa. Ez volt a rémes, szerette volna megsimogatni. A Sirbölt tünt eleje, a nyárfasor végerhetetlen útja, mely felvezetett valahová, ahol fényben, dicsőségben társalkodnak a Carwerek. Es határozottan hallotta ekkor Apja hangját, meg kislány korában mondta, sohasem gondolt rá, tényleg Apa, mondása lenne? De hallja Apát: — Mi különbek vagyunk mindenféle népségnél. Es akkor tudta is, mire gondol apja. A bevándolókra, akik ellepik Amerikát, és igyekeznek befarakodni a régi családok körébe. Amerika csak az amerikaiaké, a bevándorlóknak mindent úgy kell tenni, ahogy a régié mondják, akarják, de meg akkor sem válnak a bevándorlók igaz amerikaiakká. A Carwerek angolok, erről senkinek sem beszél itt, az angolok Amerikában élnek, a maguk módján, amerikaiak, de angolok. Mindenki, aki idejön, néger, németek, olaszok, lettek, görögök, mindenféle népség, csak itt van. Összeráncolta szemöldökét, ahogy most átsuhant elgyötört agyán a régi emlék, és szótlanul szemlélte az orvost. „Valamit tennem kell. Ha nő vagyok is, de Carwer vagyok.”

Az orvos figyelte Missz Carwert, látta, hogy enyhe sokk közledek fejéje, de ebben tévedett. Európai volt, túlművelt. Missz Carwer ebben a pillanatban volt életében a legtisztábban öntudatánál, nagyon angol volt, és egyben amerikai, amikor ezt mondta a kinössá váló csendben:

— Azt hiszem, végleg Mr. Connelyhez partolok. És jól teszem. Már előbb meg kellett volna tennem. Az ing eltűnt, újra felöltözve tudta magát, józan, értékes embernek, a Bostonban a Kék Szivárvány Mentő Lélek Klubban közismerten kiválóan tevékenykedik, és vaskézrel ellenőrzi a Carwer Cikk Cakkot. Hetezer ember ura volt, húszmillió részvénytársaság egyedüli ura, Carwer, a régié közül való.

A doktor tudta mit hallott. Nagyon is tudta.